

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo

Deres ref.:
Vår ref.: 2011/1233 PBY000/472
Dato: 11.04.2011

EU-kommisjonens grønnbok om framtidig europeisk forskningsprogram - innspill fra UiT

Kunnskapsdepartementet inviterte Universitetet i Tromsø i e-post datert 10.02.2011 til å bidra med synspunkter til et formelt norsk innspill til EU-kommisjonens grønnbok om et framtidig europeisk forskningsprogram. I samsvar med UiTs strategiplan er deltakelse i EUs forskningsprogram et sentralt virkemiddel for å øke kunnskapsproduksjonen og utvikle forskningsmiljøer som kan hevde seg internasjonalt. Universitetet deltar i dag i 23 prosjekter innenfor EUs 7. rammeprogram for forskning, og har som mål å øke tilfanget av eksternt finansierte prosjekter betydelig. UiT følger med i utviklingen av det kommende europeiske forskningsprogrammet med stor interesse og forventning, og setter derfor pris på muligheten til å bidra til utformingen av et samlet norsk innspill til den videre prosessen.

Da grønnboken er strukturert delvis som et spørreskjema, er UiT innspill formulert som svar på spørsmålene. UiT har valgt å fokusere på utvalgte spørsmål, der numrene tilsvarer samme spørsmål i spørreskjemaet:

1. How should the Common Strategic Framework make EU research and innovation funding more attractive and easy to access for participants? What is needed in addition to a single entry point with common IT tools, a one stop shop for support, a streamlined set of funding instruments covering the full innovation chain and further steps towards administrative simplification?

UiT setter pris på at Kommisjonen nå går inn for en betydelig strømlinjeforming av regelverket og forenkling av den administrative arbeidsbyrden. Når det gjelder *one stop shop support*-tjenesten ser UiT for seg en portal som, i tillegg til å samle utlysninger og søknadsmaterialer, vil utgjøre et effektivt punkt for førstekontakten mellom forsker(gruppe) og program. Dette gjør det lettere for potensielle deltagere å finne frem til relevante støtteordninger.

2. How should EU funding best cover the full innovation cycle from research to market uptake?

Forskernes bevissthet om innovasjon og potensial for anvendelse av resultater fra grunnforskning bør bli bedre. Dette kan gjøres ved å øke rammebevilgningen til programmer med krav om kommersialisering av FoU-resultater (jf. forskningsrådets Forny-program og SFI-ordningen). En særskilt utfordring har vært at det ikke lyses ut tilstrekkelige midler til verifisering. Det kan også åpnes for utvidet samarbeid mellom TTOene, samt mellom TTOene og deres kontaktflater med forskningsinstitusjonene og bedrifter.

3. What are the characteristics of EU funding that maximise the benefit of acting at the EU level? Should there be a strong emphasis on leveraging other sources of funding?

Tilgang på internasjonalt finansiert infrastruktur av beste kvalitet og muligheten for å foreta komparative studier er to momenter som gjør virksomhet på EU-nivå attraktiv. Nettverkskravet er viktig med tanke på å fremme forskermobilitet og økt kvalitet på forskningen. Innen grunnforskning tilbyr ERC prestisjetunge stipend. Det at disse stipendene er portable er også viktig for å fremme forskermobilitet. UiT mener at det ikke bør legges vekt på andre finansieringskilder, eksempelvis egenandel. Da egenandelen øker arbeidsbyrden både på forskere og administrasjon, og av den grunn gjør poolen av konkurransedyktige søkere mindre, mener UiT at EU bør gå inn for fullfinansiering av prosjekter.

5. What should be the balance between smaller, targeted projects and larger, strategic ones?

Det er viktig at det fortsatt gis mulighet til å søke midler til mindre prosjekter. Jo mindre prosjektet er, desto viktigere er det at regelverket og prosessen med å administrere prosjektet er gjennomslukt og handterlig.

7. What should be the measures of success for EU research and innovation funding? Which performance indicators could be used?

Visjonen for Europe 2020 legger opp til langt større samhandling mellom grunnforskning og innovasjon. Målbare suksesskriterier ville da inkludere patenter, lisenser og nye bedrifter.

8. How should EU research and innovation funding relate to regional and national funding? How should this funding complement funds from the future Cohesion policy, designed to help the less developed regions of the EU, and the rural development programmes?

UiT ser for seg midler til økt nettverksarbeid mellom velfungerende TTOer for å overføre kunnskap til mindre utviklede regioner.

9. How should a stronger focus on societal challenges affect the balance between curiosity-driven research and agenda-driven activities?

Innovasjonsunionen bygger på raskere gjennomstrømning av ideer fra grunnforskning inn i innovasjon. Med bakgrunn i dette mener UiT at nysgjerrighetsdrevet og agendastyrt forskning bør bringes nærmere sammen i stedet for å holdes separat. Som nevnt bør forskere bevisstgjøres i større grad på det anvendt potensialet i sin egen forskning.

10. Should there be more room for bottom-up activities?

De store utfordringene samfunnet står overfor stiller store krav til innovasjon de neste tiårene. For å møte kravet om relevans til samfunns- og innovasjonsutfordringer, vil det være avgjørende å ha en stor og omfattende tilførsel av potensielle løsninger. Denne utfordringen mener UiT kan møtes ved blant annet å vektlegge grunnleggende forskning av fremragende kvalitet og ved å øke samspillet mellom grunn- og innovasjonsrettet forskning. UiT ønsker derfor å støtte at en større andel av et framtidig rammeprogram for forskning settes av til grunnforskning gjennom blant annet ERC.

11. How should EU research and innovation funding best support policy making and forward-looking activities?

Intelligent planlegging forutsetter god og bred kontakt mellom forskere og politikere. EU kan tilrettelegge for denne kontakten ved å støtte fora som bringer forskere og politikere sammen. Et godt eksempel på et slikt forum er prosjektet *Arctic Frontiers* (arctic-frontiers.com), med UiT

som koordinator, som de siste få årene har utviklet seg til å bli et av de viktigste foraene som søker å koble forskning og planlegging.

13. How could EU research and innovation activities attract greater interest and involvement of citizens and civil society?

Det å sette av egne midler til formidling av forskningsresultater og det å kreve formidlingsplan i søknaden er utmerkede virkemidler for å sikre at befolkningen som helhet får kunnskap om og interesse i forskningen. UiT mener også at TTOene kan spille en viktig rolle ved å koble forskere og entreprenører, samt øke bevisstheten om samspillet mellom grunnforskning og innovasjon i samfunnet for øvrig.

21. How should the role of the European Research Council be strengthened in supporting world class excellence?

UiT ønsker at ERC fortsetter å gi prosjektstøtte til enkeltforskere, men ser samtidig positivt på at ERC også har en rolle i forhold til fremragende forskningsgrupper. UiT mener likevel at økt finansiering av forskergrupper ikke bør gjennomføres på bekostning av de eksisterende ordningene som er rettet mot enkeltforskere (Starting og Advanced Grants). UiT mener kvalitet bør være det bærende prinsipp ved fordeling av ressurser til forskning og innovasjon.

22. How should EU support assist Member States in building up excellence?

UiT mener at EU bør vurdere å øke finansieringen av attraktive repatrieringsstipend eller repatrieringspakker for seniorforskere fra utvalgte land som kunne tenke seg å flytte tilbake til sitt hjemland. Det å bringe forskere inn fra andre land i kortere perioder (f.eks. som gjesteforskere) eller veldefinerte undervisningsformål (f.eks. den norske professor II ordningen) bidrar til å maksimere kontaktflatene mellom nasjoner og fremme forskermobiliteten.

24. What actions should be taken at EU level to further strengthen the role of women in science and innovation?

UiT mener at kvinners posisjon i vitenskapen må styrkes med grunnlag i (i) vitenskapelig kvalitet, (ii) samfunnsøkonomiske årsaker, (iii) sosial rettferdighet. Det lave antallet kvinner i professorstillinger sett i forhold til antallet kvinner som avlegger ph.d.-grad understreker alvoret i situasjonen. Nyere forskning viser at det er lite sannsynlig at denne situasjonen vil rette seg med tiden av seg selv. Grunnene kvinner oppgir for å forlate forskningen kan deles inn i to kategorier: (i) de vurderer en karriere i forskning som uforenlig med personlige mål (f.eks. stifting av familie), (ii) de opplever begrensede muligheter for karriereutvikling, jf. det fortsatt relativt lave antallet kvinner i toppstillinger. UiT vurderer det som nødvendig at forskningsledere tar fatt i disse spørsmålene. En vellykket respons avhenger delvis av å tilrettelegge for at antall kvinner i lederstillinger økes.

EU må fortsatt ha økt fokus på lovgivningen omkring foreldrepermisjoner og barnehager. Et rammeprogram for forskning må bygge på en erkjennelse av at menn og kvinner velger forskjellige karriereløp, og bør derfor utvikle mål som tar dette i betraktning i søknadsevalueringen. Dette er til en viss grad tilfelle for ERC Starting og Advanced Investigator Grants. EU og Kommisjonen har nylig lagt ned en stor investering i analysen av disse spørsmålene gjennom prosjektet *Dialogue and Action for Gender Equality & Research Excellence in European Science (genSET, genderinscience.org)*. Juni 2010 leverte genSETs vitenskapelige panel en konsensusrapport til EU-kommisjon, med 13 anbefalinger som retter

seg direkte mot spørsmålet om hvordan man kan styrke kvinners rolle i forskning. UiT mener at det framtidige forskningsprogrammet bør gjennomføre disse anbefalingene. UiT er for øvrig den første institusjonen i Europa som har gått inn formelt for å adoptere disse anbefalingene og ønsker å oppfordre til at de også blir brukt i kommende rammeprogram. Anbefalingene bør implementeres på prosjektbeskrivelses- og søknadsnivå. Søkere til programmer innenfor det framtidige rammeprogram for forskning bør bli bedt om å identifisere flere genSET anbefalinger de kan fokusere på under prosjektperioden. Forslag til hvordan disse genSET-anbefalingene kan gjennomføres bør utgjøre et moment i vurderingen av søknaden.

25. How should research infrastructures (including EU-wide e-Infrastructures) be supported at EU level?

Skjerpede krav til sikker lagring av store mengder data i årene fremover er en stor utfordring. UiT vil støtte initiativer til nytt program rettet mot utviklingen av nye teknologier innen e-infrastruktur.

Vennlig hilsen

Jarle Aarbakke
rektor

Lasse Lønnum
universitetsdirektør